

Lovforslag nr. L 49

Folketinget 2009-10

Fremsat den 29. oktober 2009 af justitsministeren (Brian Mikkelsen)

Forslag

til

Lov om ændring af straffeloven og lov om politiets virksomhed

(Styrket indsats mod omfattende forstyrrelse af den offentlige orden m.v.)

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1068 af 6. november 2008, som ændret ved § 7 i lov nr. 1404 af 27. december 2008, § 1 i lov nr. 319 af 28. april 2009 og § 1 i lov nr. 501 af 12. juni 2009, foretages følgende ændringer:

1. I § 119, stk. 3, indsættes som 2. pkt.:

»Ved fastsættelse af straffen skal det indgå som en skærpene omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted.«

2. I § 291 indsættes som stk. 4:

»Stk. 4. Ved fastsættelse af straffen efter stk. 1 og 2 skal det indgå som en skærpene omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted.«

§ 2

I lov om politiets virksomhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 444 af 9. juni 2004, som ændret ved § 19 i lov nr. 538 af 8. juni

2006 og § 4 i lov nr. 501 af 12. juni 2009, foretages følgende ændring:

1. I § 8, stk. 4, 2. pkt., og § 9, stk. 3, 2. pkt., ændres »6 timer« til: »12 timer«.

§ 3

Loven træder i kraft den 1. december 2009.

§ 4

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Stk. 2. §§ 1 og 2 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de færøske forhold tilsiger.

Stk. 3. § 2 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Grønland med de afvigelser, som de grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. **Indledning**
2. **Skærpelse af straffen for visse lovovertrædelser begået i forbindelse med grov forstyrrelse af offentlig ro og orden**
 - 2.1. Hindring af politiets arbejde
 - 2.1.1. Gældende ret
 - 2.1.2. Lovforslagets udformning
 - 2.2. Hærværk
 - 2.2.1. Gældende ret
 - 2.2.2. Lovforslagets udformning
 - 2.3. Overtrædelse af ordensbekendtgørelsen
3. **Frihedsberøvelse i medfør af politiloven**
 - 3.1. Gældende ret
 - 3.2. Lovforslagets udformning
4. **Øget anvendelse af videoudstyr og videodokumentation**
5. **Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige**
6. **Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.**
7. **Lovforslagets administrative konsekvenser for borgerne**
8. **Miljømæssige konsekvenser**
9. **Forholdet til EU-retten**
10. **Hørte myndigheder mv.**
11. **Sammenfattende skema**

1. Indledning

1.1. Formålet med lovforslaget er at styrke indsatsen for at forebygge eller standse omfattende forstyrrelser af den offentlige ro og orden mv.

Der gælder allerede i dag strenge særlige straffebestemmelser for personer, der står bag eller aktivt deltager i omfattende uroligheder mv. Det drejer sig bl.a. om straffelovens § 133 (farlige opløb), § 134 (andre opløb) og § 134 a (grov forstyrrelse af offentlig ro og orden). Disse bestemmelser foreslås ikke ændret.

Lovforslaget tager derfor navnlig sigte på dem, der er med til at optrappe en tilspidset situation i forbindelse med omfattende uroligheder mv. ved i det pågældende område at begå hærværk eller f.eks. ved at lave fysiske blokader eller lignende for at søge at hindre politiet i at udføre sit arbejde. Uanset om sådanne personer i den konkrete situation står bag eller anses for egentlige deltagere i grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden, er de i væsentlig grad med til at vanskeliggøre politiets indsats for at genoprette ro og orden i situationen, og de kan bidrage til, at der sker en generel optrapning af stemningen i området.

Regeringen lægger vægt på en stærk og konsekvent retshåndhævelse i sådanne sager, og det er væsentligt, at

politiet har de relevante muligheder for at sætte ind over for grove forstyrrelser af den offentlige ro og orden mv.

1.2. Lovforslaget indeholder på denne baggrund følgende hovedpunkter:

- Skærpelse af straffen for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3, om at lægge hindringer i vejen for bl.a. politiets arbejde, så der i førstegangstilfælde normalt idømmes en frihedsstraf (og ikke som i dag normalt en bøde), når overtrædelsen er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted.
- Skærpelse af straffen for hærværk begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, så der i disse sager sker en betydelig skærpelse af straffen i forhold til i dag.
- Forlængelse af fristen i politiloven for administrativ frihedsberøvelse med henblik på i forbindelse med bl.a. opløb at afværge fare for orden eller sikkerhed mv. Det foreslås at forlænge fristen fra 6 til 12 timer. Frihedsberøvelsen må ligesom i dag ikke udstrækkes længere end nødvendigt.

1.3. Herudover vil der, hvis lovforslaget vedtages, også blive foretaget en ændring af ordensbekendtgørelsen med henblik på at forhøje bøderne for visse overtrædelser af bekendtgørelsen, der er egnet til at forstyrre den offentlige orden mv., og som sker, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted.

I forbindelse med omfattende uroligheder, optøjer mv. er det politiets hovedopgave at sikre, at den offentlige ro og orden genoprettes. Herudover er det vigtigt, at politiet så vidt muligt kan retsforfølge gerningsmændene, og at politiet med henblik herpå råder over og anvender det tekniske udstyr, der er nødvendigt for at kunne dokumentere begåede lovovertrædelser. Sådanne tekniske hjælpemidler vil også kunne anvendes til at tilvejebringe bedre oversigtsbilleder mv., som der i nogle tilfælde kan være brug for med henblik på at understøtte de politimæssige dispositioner. Under hensyn hertil lægges der i tilknytning til lovforslaget op til, at politiet i øget omfang skal anvende videoudstyr og videodokumentation i forbindelse med, at der i et område foregår grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden.

2. Skærpelse af straffen for visse lovovertrædelser begået i forbindelse med grov forstyrrelse af offentlig ro og orden

2.1. Hindring af politiets arbejde

2.1.1. Gældende ret

2.1.1.1. Straffeloven indeholder en række bestemmelser, som vedrører grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden mv.

Efter straffelovens § 134 a straffes deltagere i slagsmål eller i anden grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden på offentligt sted, såfremt de har handlet efter aftale eller flere i forening, med fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Strafferammen blev i 2002 (i lyset af urolighederne i Genova og Göteborg forud for EU-topmødet i København) hævet fra fængsel indtil 6 måneder til fængsel indtil 1 år og 6 måneder (lov nr. 380 af 6. juni 2002). Samtidig blev mulighederne for varetægtsfængsling udvidet, så der nu er mulighed for såkaldt retshåndhævelsesarrest efter retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 2, i sager om overtrædelse af straffelovens § 134 a.

Straffelovens § 134 a suppleres af straffelovens § 133, hvorefter bl.a. den, som fremkalder opløb med det forsæt at øve eller true med vold på person eller gods, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år, og af straffelovens § 134, hvorefter deltagere i et opløb, der med kendskab til, at påbud om at skilles er forkyndt, ikke efterkommer

dette, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 måneder. Hertil kommer bl.a. ordensbekendtgørelsens § 3, stk. 1, og § 4, stk. 1, om bødestraf for visse former for adfærd, der er egnet til at forstyrre den offentlige orden, jf. pkt. 2.3 nedenfor.

2.1.1.2. Herudover vil en række af straffelovens øvrige bestemmelser afhængig af de konkrete omstændigheder kunne anvendes også i forbindelse med uroligheder eller andre grove forstyrrelser af den offentlige orden og sikkerhed mv. Det gælder f.eks. straffelovens § 119 om bl.a. vold og trusler om vold mod f.eks. politifolk, de almindelige voldsbestemmelser i §§ 244-246, §§ 180-181 om brandstiftelse og § 291 om hærværk.

Straffelovens § 119 indeholder et særligt strafferetligt værn for personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv, herunder politifolk.

Efter straffelovens § 119, stk. 1, straffes den, som med vold eller trussel om vold overfalder nogen, som det påhviler at handle i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme, eller som på lige måde søger at hindre en sådan person i at foretage en lovlig tjenestehandling eller at tvinge vedkommende til at foretage en tjenestehandling. Strafferammen er bøde eller fængsel indtil 8 år.

Den, der ellers lægger de nævnte personer hindringer i vejen for udførelsen af deres tjeneste eller hverv, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 119, stk. 3.

Både straffelovens § 119, stk. 1 og 3, omfatter tilfælde, hvor der lægges hindringer i vejen for udførelsen af offentlig tjeneste eller hverv. Forskellen mellem de to bestemmelser er, at § 119, stk. 1, finder anvendelse, når der anvendes vold eller trussel om vold for at hindre udførelsen af tjenesten eller hvervet, mens § 119, stk. 3, omfatter tilfælde, hvor gerningsmanden på anden måde end ved vold eller trussel om vold lægger hindringer i vejen for udførelsen af tjenesten eller hvervet.

Straffelovens § 119, stk. 3, kan omfatte en række meget forskellige situationer, f.eks. tilfælde, hvor en person forsøger at undgå at blive taget med på politistationen ved at holde fast i en lygtepæl, og tilfælde, hvor en gruppe personer med vejspærringer eller lignende forsøger at hindre politi eller redningsmandskab i at komme frem eller tilbage.

Ved lov nr. 501 af 12. juni 2009 blev strafferammen for overtrædelse af § 119, stk. 3, hævet fra fængsel indtil 6 måneder til fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

Det fremgår af bemærkningerne til det pågældende lovforslag (L 211 – folketingssamlingen 2008-09), at det er hensigten med den forhøjede strafferamme, at det skal

være muligt at idømme hårdere straffe i grove tilfælde, hvor f.eks. politi og brandvæsen mv. forhindres i at udføre sit arbejde. Det kan navnlig dreje sig om tilfælde, hvor centrale dele af myndighedsudøvelsen mv. hindres i at blive udført frit og sikkert, og hvor hindringen kan medføre alvorlige følger for mennesker eller ejendom. Som eksempler nævnes vejblokader mv., der er sat op for at forhindre politi og brandvæsen mv. i at nå frem til nødlidende, eller tilfælde, hvor man forsøger at forhindre politiet i at foretage en ransagning af et sted, hvor der er mistanke om, at der opbevares våben.

Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at det ikke er hensigten, at straffen for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3, skal forhøjes i mindre grove tilfælde.

Straffen for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3, afhænger i øvrigt af en konkret vurdering af forholdets karakter.

2.1.2. Lovforslagets udformning

2.1.2.1. Som der nærmere er redegjort for i pkt. 2.1.1 ovenfor, gælder der allerede i dag en række straffelovsbestemmelser, som kan anvendes i relation til personer, som står bag eller deltager i omfattende uroligheder eller anden grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden, herunder straffelovens § 134 a.

I forbindelse med at der i et område foregår grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden, har der været eksempler på, at personer ved fysiske blokader eller lignende forsøger at hindre politiet i at udføre deres arbejde eller begår hærværk. Uanset om de pågældende i den konkrete situation kan anses for deltagere i urolighederne (så de i givet fald kan straffes for overtrædelse af straffelovens § 134 a), er de pågældende ved deres adfærd typisk i væsentlig grad med til at vanskeliggøre politiets indsats for at genoprette ro og orden, og de kan medvirke til, at der sker en generel optrapning af stemningen i området.

Som anført i pkt. 1 ovenfor lægger regeringen vægt på en stærk og konsekvent retshåndhævelse over for omfattende forstyrrelser af den offentlige ro og orden, og det gælder også i de nævnte tilfælde, selv om de pågældende eventuelt ikke kan straffes for overtrædelse af straffelovens § 134 a som egentlige deltagere i urolighederne.

På denne baggrund lægges der med lovforslaget op til en væsentlig skærpelse af straffene for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3, om personer, der lægger hindringer i vejen for politiets arbejde mv., og for overtrædelser af straffelovens § 291 om hærværk, hvis overtrædelserne sker, mens eller i umiddelbar forlæn-

gelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af offentlig ro og orden.

2.1.2.2. I tilfælde, hvor forholdet begås i forbindelse med grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden, bør der efter Justitsministeriets opfattelse som udgangspunkt fastsættes en frihedsstraf også i førstegangstilfælde. Det foreslås på denne baggrund, at det af straffelovens § 119, stk. 3, kommer til at fremgå, at det ved straffens fastsættelse skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af offentlig ro og orden. Det forudsættes, at der i disse tilfælde ved fastsættelsen af straffen for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3, tages udgangspunkt i et strafniveau på 40 dages fængsel i førstegangstilfælde, f.eks. hvor en større gruppe personer, mens der i området foregår omfattende forstyrrelse af den offentlige ro og orden, »hæfter sig sammen« for at blokere adgangsveje mv. og således hindrer politiets, brandvæsnets eller ambulancetjenestens arbejde. Endvidere kan nævnes tilfælde, hvor en større gruppe personer i fællesskab forsøger at hindre politiet i at anholde dem ved f.eks. at holde fast i hinanden.

Fastsættelsen af straffen i de konkrete sager om overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3, vil i øvrigt fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag er omstændigheder, der taler herfor, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens §§ 80-82. Det vil f.eks. kunne være formildende i forhold til det angivne udgangspunkt, hvis der alene er tale om en enkelt person, som i periferien af et område, hvor der er uroligheder, uafhængigt af andre holder fast i en lygtepæl for at undgå anholdelse.

I sager, hvor overtrædelserne ventes at ville medføre en straf på mere end 30 dages fængsel, jf. ovenfor, vil der kunne ske varetægtsfængsling efter reglerne i retsplejelovens § 762, stk. 1, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt. Varetægtsfængsling vil efter en konkret vurdering af den pågældende sag f.eks. kunne ske, hvis der efter det om sigtedes forhold oplyste er bestemte grunde til at frygte, at vedkommende på fri fod vil begå nye lovovertrædelser, jf. retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2.

Det bemærkes, at der ud over de forhold, som er omfattet af den foreslåede strafskærpselsregel, vil kunne forekomme andre grove overtrædelser af straffelovens § 119, stk. 3, hvor der allerede efter de gældende regler må forventes at blive udmålt en mærkbar ubetinget fængselsstraf, f.eks. tilfælde, hvor en større gruppe af personer forsøger at spærre for udkørslen fra en politistation eller brandstation.

I forbindelse med høringen over et udkast til lovforslaget har Rigsadvokaten anført, at det som følge af den nære sammenhæng mellem straffelovens § 119, stk. 3, og § 134 a kan overvejes, om det ovennævnte udgangspunkt for strafniveauet for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3, i givet fald bør have afsmittende virkning på udgangspunktet for strafniveauet ved overtrædelser af straffelovens § 134 a, der efter retspraksis synes at ligge på omkring 30 dages fængsel i førstegangstilfælde.

Justitsministeriet er enig med Rigsadvokaten. Rigsadvokaten har oplyst, at anklagemyndigheden i givet fald vil gøre gældende i sager om overtrædelse af straffelovens § 134 a, at der bør tages hensyn til den forudsatte skærpelse af straffen for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3, således at straffastsættelsen fortsat afspejler, at en overtrædelse af straffelovens § 134 a normalt må anses for at være et alvorligere forhold end en overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3.

2.1.2.3. Straffelovens § 119, stk. 3, foreslås udformet sådan, at det kommer til at fremgå, at det ved straffens fastsættelse skal indgå som en skærpene omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted.

Med udtrykket »grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted« sigtes til en sådan forstyrrelse af den offentlige orden, som er nævnt i straffelovens § 134 a. For at den foreslåede bestemmelse skal kunne anvendes, skal gerningsmanden have haft forsæt med hensyn til, at der foregik en sådan forstyrrelse af den offentlige ro og orden.

Den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 119, stk. 3, 2. pkt., kan anvendes, selv om den pågældende ikke har været egentlig deltager i urolighederne og dermed ikke kan straffes for overtrædelse af straffelovens § 134 a. Hvis dette imidlertid er tilfældet, forudsættes det, at der straffes i sammenstød for overtrædelse af begge bestemmelser, jf. straffelovens § 88. Der vil i så fald skulle fastsættes en frihedsstraf, der både omfatter overtrædelsen af straffelovens § 134 a og § 119, stk. 3.

Den foreslåede strafskærpselsesregel finder kun anvendelse, hvis der er en tidsmæssig og geografisk sammenhæng mellem overtrædelsen og den grove forstyrrelse af den offentlige ro og orden.

Overtrædelsen af straffelovens § 119, stk. 3, skal begås samtidig med eller i umiddelbar forlængelse af, at der i det pågældende område foregår grove forstyrrelser af den offentlige ro og orden omfattet af straffelovens § 134 a. Dette omfatter også tilfælde, hvor f.eks. en større gruppe personer søger at hindre politiets arbejde, inden der er opstået sådanne uroligheder, og som fortsætter

hermed, mens der i området foregår grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden. Omfattet er desuden forhold, der begås i umiddelbar forlængelse af sådanne uroligheder, f.eks. hvis personer på vej væk fra stedet, hvor urolighederne er blevet opløst af politiet, forsøger at lægge hindringer i vejen for politiets arbejde (eller begår hærværk, jf. pkt. 2.2 nedenfor) i tilstødende gader mv., jf. nedenfor.

Der skal som nævnt endvidere være tale om, at overtrædelsen er begået »i området«, hvor den grove forstyrrelse af den offentlige ro og orden foregår. Den nærmere fastlæggelse af området, hvor der er i en given situation foregår uroligheder, må bero på en konkret vurdering bl.a. af urolighedernes omfang og udstrækning og af de geografiske forhold det pågældende sted. Den foreslåede bestemmelse omfatter ikke kun de gader, pladser, torve mv., hvor der foregår uroligheder, men også gader mv., som støder op til det sted, hvor urolighederne foregår, og som f.eks. kan anvendes som adgangs- eller flugtveje til og fra stedet. Bestemmelsen omfatter således f.eks. tilfælde, hvor en gruppe personer i en gade, som støder op til en plads, hvor der foregår omfattende uroligheder, forsøger at hindre politiet i at komme frem til pladsen eller forsøger at hindre politiet i at forfølge og anholde uromagere, som via de tilstødende gader forsøger at stikke af fra pladsen.

I nogle tilfælde flytter uroligheder sig løbende – afhængig af, hvor uromagerne bevæger sig hen – inden for et bestemt område, f.eks. inden for et bestemt kvarter, omkring nogle boligblokke eller omkring et bestemt bygningskompleks. I sådanne tilfælde vil som udgangspunkt hele området omkring f.eks. boligblokkene eller bygningskomplekset være omfattet af den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 119, stk. 3, 2. pkt. Bestemmelsen omfatter derimod ikke andre overtrædelser, der sker i samme by eller bydel uden en nær geografisk sammenhæng med det sted, hvor urolighederne foregår, uanset hvad motivet eventuelt måtte være for overtrædelsen.

Det bemærkes, at der som nævnt ovenfor skal være det fornødne forsæt for at kunne anvende den foreslåede bestemmelse. Også i tilfælde, hvor personer f.eks. i tilstødende gader søger at hindre politiets arbejde, skal det således kunne bevises, at de pågældende havde forsæt (f.eks. kendskab) til, at der i området foregik uroligheder som ovenfor nævnt.

Det bemærkes endvidere, at der som nævnt ovenfor ud over de forhold, som er omfattet af den foreslåede strafskærpselsesregel, vil kunne forekomme andre grove overtrædelser af straffelovens § 119, stk. 3, hvor der allerede efter de gældende regler må forventes at blive udmålt en mærkbar ubetinget fængselsstraf, f.eks. til-

fælde, hvor en større gruppe af personer forsøger at spærre for udkørslen fra en politistation eller brandstation.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1 (forslag til straffelovens § 119, stk. 3, 2. pkt.), og bemærkningerne hertil.

2.2. Hærværk

2.2.1. Gældende ret

Efter straffelovens § 291, stk. 1, om hærværk straffes den, der ødelægger, beskadiger eller bortskaffer ting, der tilhører en anden, med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

Efter bestemmelsens stk. 2 kan straffen stige til fængsel i 6 år, hvis der øves hærværk af betydeligt omfang, eller af mere systematisk eller organiseret karakter, eller hvis gerningsmanden tidligere er fundet skyldig i hærværk, brandstiftelse mv.

Efter Rigsadvokatens Meddelelse nr. 9/2005 om strafpåstande i sager om overtrædelse af straffeloven skal anklagemyndigheden i hærværkssager som udgangspunkt nedlægge påstand om en bøde på 800 kr. ved skadestørrelser indtil 1.600 kr. Ved skadestørrelser på 1.600 kr. og derover er udgangspunktet en bøde svarende til halvdelen af skadens størrelse, idet beløbet dog oprundes til det nærmeste beløb deleligt med 100 kr. Bøden halveres i begge tilfælde, hvis erstatning er betalt, dog ikke til beløb under 500 kr.

Det fremgår desuden af rigsadvokatmeddelelsen, at hærværk i reglen ikke bør straffes med bøde, hvis skadens størrelse overstiger 15.000 kr. I sådanne tilfælde bør forholdet henføres under straffelovens § 291, stk. 2, og der bør som udgangspunkt nedlægges påstand om frihedsstraf, afhængig af eventuelle skærpende eller formildende omstændigheder, herunder arten og antallet af hærværksforhold. Ved vurderingen af, om der skal nedlægges påstand om frihedsstraf, bør der også tages hensyn til gerningsmandens mulighed for at indse, at hærværket ville medføre skade i denne størrelsesorden.

Hvis en bøde undtagelsesvis kommer på tale ved skadestørrelser over 15.000 kr., kan der ved bødepåstanden tages udgangspunkt i de ovennævnte påstande ved skadestørrelser på 1.600 kr. og derover.

Som det fremgår, idømmes der i grove hærværkssager og i gentagelsestilfælde som det klare udgangspunkt en frihedsstraf. Der er stor variation i de konkrete straffe, som afhænger af omstændighederne i den enkelte sag, herunder f.eks. værdien af det ødelagte (som kan variere betydeligt fra sag til sag), gerningsmandens eventuelle

forstraffe, og om der er tale om organiseret eller systematisk hærværk.

En person, der begår hærværk, skal ved siden af straffen betale erstatning for det ødelagte efter dansk rets almindelige erstatningsregler.

2.2.2. Lovforslagets udformning

Der bør efter Justitsministeriets opfattelse ske en skærpende af straffen for hærværk efter straffelovens § 291, stk. 1 og 2, hvis overtrædelsen sker, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted omfattet af straffelovens § 134 a, jf. pkt. 2.1.2 ovenfor.

Afhængig af de konkrete omstændigheder vil personer, der begår hærværk i forbindelse med, at der i det pågældende område foregår grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden, kunne anses for at være deltagere i urolighederne og for at handle efter aftale eller flere i forening, og i så fald vil de kunne straffes for overtrædelse af straffelovens § 134 a. Uanset om dette måtte være tilfældet, vil den pågældende imidlertid ved sin handling kunne medvirke til at optrappe en i forvejen spændt og tilspidset situation.

På denne baggrund foreslås det, at der i straffelovens § 291 indsættes et nyt stk. 4, hvorefter det ved straffens fastsættelse skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted.

Som anført ovenfor idømmes der som udgangspunkt frihedsstraf i grove hærværkssager og i gentagelsestilfælde. Der er stor variation i de konkrete straffe, som afhænger af omstændighederne i den enkelte sag, herunder f.eks. værdien af det ødelagte (som kan variere betydeligt fra sag til sag), gerningsmandens eventuelle forstraffe og om der er tale om organiseret eller systematisk hærværk. Der bør efter Justitsministeriets opfattelse ske en betydelig skærpende af straffen i tilfælde, hvor der begås hærværk, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden, og det forudsættes, at der i sådanne tilfælde i givet fald som udgangspunkt sker en forhøjelse af straffen med halvdelen i forhold til den frihedsstraf, der ville være blevet fastsat efter de hidtidige regler.

I tilfælde, hvor der i de omhandlede sager undtagelsesvis fastsættes en bødestraf (f.eks. fordi der er tale om en ustraffet gerningsmand, der begår hærværk for et mindre beløb), forudsættes der som udgangspunkt tilsvarende at ske en forhøjelse af bøden med det halve i forhold til det sædvanlige niveau. Bøden til en gernings-

mand, der f.eks. begår hærværk for 10.000 kr., forudsættes således som udgangspunkt forhøjet fra 5.000 kr. til 7.500 kr. Hertil kommer naturligvis den forurettedes erstatningskrav.

Fastsættelsen af straffen i de konkrete sager om overtrædelse af straffelovens § 291, stk. 1 og 2, vil i øvrigt fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag er omstændigheder, der taler herfor, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens §§ 80-82.

Der tilsigtes med lovforslaget ikke skærper af straffen for hærværk i andre sager, dvs. hvor der ikke er tale om hærværk begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af offentligt ro og orden.

Med hensyn til anvendelsesområdet for den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 291, stk. 4, henvises til det, der er anført ovenfor i pkt. 2.1.2 om den foreslåede ændring af straffelovens § 119, stk. 3.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 2 (forslag til straffelovens § 291, stk. 4), og bemærkningerne hertil.

2.3. Overtrædelse af ordensbekendtgørelsen

2.3.1. Efter § 3, stk. 1, i ordensbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 511 af 20. juni 2005) må slagsmål, skrigen, råben eller anden støjende, voldelig, fornærmelig eller lignende optræden, der er egnet til at forstyrre den offentlige orden, ikke finde sted. Efter § 4, stk. 1, i ordensbekendtgørelsen må sammenstimlen, der er egnet til at forstyrre den offentlige orden, ikke finde sted.

Overtrædelse af disse to bestemmelser straffes med bøde, jf. ordensbekendtgørelsens § 18. Det fremgår af Rigsadvokatens Meddelelse nr. 10/2005 om sanktionspåstande i sager om overtrædelse af bekendtgørelse om politiets sikring af den offentlige orden mv. (ordensbekendtgørelsen), at overtrædelse af bekendtgørelsens § 3, stk. 1 (gadeorden), eller § 4, stk. 1, isoleret set bør medføre en bøde på 600 kr. Hvis gadeorden sker samtidig med sammenstimlen, så der er tale om en overtrædelse både af § 3, stk. 1, og § 4, stk. 1, er straffen som udgangspunkt en bøde på 1.000 kr.

2.3.2. I forbindelse med, at der i et område foregår grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden som nævnt i straffelovens § 134 a, kan det forekomme, at personer, som ikke kan anses for deltagere i urolighederne, er til stede og optræder på en måde, som udgør en overtrædelse af de nævnte bestemmelser i ordensbekendtgørelsen (gadeorden og sammenstimlen).

Som led i en styrket retshåndhævelse på dette område bør der efter Justitsministeriets opfattelse ske en betydelig forhøjelse af de nuværende bøder for overtrædelse af ordensbekendtgørelsens § 3, stk. 1, og § 4, stk. 1, når overtrædelsen er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, jf. også pkt. 1 ovenfor.

Justitsministeriet finder, at bøden for overtrædelse af ordensbekendtgørelsens § 3, stk. 1 (gadeorden), eller § 4, stk. 1, i disse tilfælde som udgangspunkt isoleret set bør være 3.000 kr. i førstegangstilfælde, og at bøden ved en samtidig overtrædelse af begge bestemmelser (hvilket formentlig vil være den praktiske hovedregel i tilfælde, hvor der i området foregår grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden) som udgangspunkt bør være 5.000 kr.

Hvis lovforslaget vedtages, vil Justitsministeriet således ændre ordensbekendtgørelsen, som er udstedt i medfør af § 23 i politiloven, så der indsættes en bestemmelse, hvorefter det ved udmåling af bødestrafen for overtrædelse af bekendtgørelsens § 3, stk. 1, og § 4, stk. 1, skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted. Der henvises herom i øvrigt til det, der er anført ovenfor i pkt. 2.1.2. Det forudsættes, at denne bestemmelse om forhøjede bødestrafte – ligesom de forudsatte strafskærper vedrørende straffelovens § 119, stk. 3, og § 291 – alene finder anvendelse i tilfælde, hvor gerningsmanden har forsæt med hensyn til, at der i området foregår grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden.

Det bemærkes endvidere, at fastsættelsen af bødestrafen i de konkrete sager om overtrædelse af ordensbekendtgørelsen fortsat vil bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde, og de angivne strafniveauer vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag er omstændigheder, der taler herfor, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens §§ 80-82.

3. Frihedsberøvelse i medfør af politiloven

3.1. Gældende ret

Politiloven (lov nr. 444 af 9. juni 2004) indeholder nærmere regler om politiets virksomhed.

Politilovens § 8 drejer sig om offentlige forsamlinger og giver bl.a. politiet adgang til i visse tilfælde, hvor mindre indgribende midler ikke er tilstrækkelige, at frihedsberøve forsamlingsdeltagere, som giver anledning til fare for ordensforstyrrelser og/eller fare for enkelt-

personers eller den offentlige sikkerhed. § 9 angår politiets beføjelser ved opløb, der indebærer fare for ordensforstyrrelser eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed. Ved »opløb« forstår en tilfældig og helt uorganiseret sammenstimlen af mennesker. Efter § 9 er der mulighed for i visse tilfælde at frihedsberøve personer med henblik på fareafværgelse i forbindelse med opløb, hvis mindre indgribende midler ikke er tilstrækkelige til at afværge faren.

Efter politilovens § 8, stk. 1, kan politiet ved offentlige forsamlinger under åben himmel gribe ind over for forsamlingsdeltagere, der giver anledning til fare for betydelig forstyrrelse af den offentlige orden eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed.

Efter stk. 2 kan politiet ved andre offentlige forsamlinger efter anmodning fra forsamlingens leder gribe ind over for forsamlingsdeltagere, der giver anledning til fare for ordensforstyrrelse. Politiet kan uden anmodning fra forsamlingens leder gribe ind over for forsamlingsdeltagere, der giver anledning til fare for alvorlig ordensforstyrrelse eller fare for sikkerheden.

Efter § 8, stk. 3, kan politiet med henblik på at afværge fare som nævnt i stk. 1 og 2 foretage indgreb over for den eller de personer, der giver anledning til faren. Politiet kan herunder udstede påbud, besigtige en persons legeme samt undersøge tøj og andre genstande, herunder køretøjer, i den pågældendes besiddelse, når vedkommende formodes at være i besiddelse af genstande bestemt til at forstyrre den offentlige fred eller orden eller bestemt til at udgøre fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed, samt fratage personer genstande.

Hvis mindre indgribende midler ikke findes tilstrækkelige til at afværge faren, kan politiet efter stk. 4 om nødvendigt frihedsberøve den eller de personer, der giver anledning til faren. Frihedsberøvelsen skal være så kortvarig og skånsom som muligt og må så vidt muligt ikke udstrækkes ud over 6 timer.

Efter politilovens § 9 har politiet til opgave at afværge opløb, der indebærer fare for forstyrrelse af den offentlige fred og orden eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed. Med henblik på at afværge sådan fare kan politiet foretage indgreb over for den eller de personer, der giver anledning til faren, jf. herved de indgreb, som er nævnt i § 8, stk. 3.

Ligesom ved fareafværgelse efter § 8 kan politiet efter § 9, stk. 3, hvis mindre indgribende midler ikke findes tilstrækkelige til at afværge faren, om nødvendigt frihedsberøve den eller de personer, der giver anledning til faren. Frihedsberøvelsen skal også i disse tilfælde være så kortvarig og skånsom som muligt og må så vidt muligt ikke udstrækkes ud over 6 timer.

Det fremgår af det pågældende lovforslags bemærkninger, jf. Folketingstidende 2003-04, Tillæg A, side 5916-5920, at en frihedsberøvelse skal være så kortvarig som mulig. Formålet med frihedsberøvelsen skal indgå i vurderingen af, hvor længe frihedsberøvelsen kan vare, og personen skal derfor løslades, når de omstændigheder, der gav anledning til frihedsberøvelsen, ikke længere er til stede.

Frihedsberøvelsen må så vidt muligt ikke udstrækkes ud over 6 timer. Fristen regnes fra iværksættelse af frihedsberøvelsen. Den tid, der måtte medgå til transport til en politistation, skal således medregnes i fristen. Det forudsættes i bemærkningerne til det pågældende lovforslag, at overskridelse af 6-timers grænsen normalt kun vil kunne ske i forbindelse med aktioner med frihedsberøvelse af et større antal personer, hvor den tid, der vil medgå til transport til politistationen, registrering og identifikation af de frihedsberøvede, i praksis vil gøre det umuligt at overholde 6-timers grænsen.

Frihedsberøvelsen skal endvidere være så skånsom som mulig. Dette indebærer bl.a., at den frihedsberøvede ikke må transporteres og anbringes på en unødigt belastende måde, og at frihedsberøvelsen skal gennemføres så diskret som muligt.

Politilovens § 5 indeholder en generel bestemmelse om muligheden for frihedsberøvelse med henblik på at afværge fare for ordensforstyrrelser eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed. Frihedsberøvelse er betinget af, at mindre indgribende midler ikke er tilstrækkelige til at afværge faren. Herudover indeholder politilovens §§ 10-13 regler om mulighed for frihedsberøvelse af svage og udsatte persongrupper (syge og hjælpeløse, herunder berusede, samt børn).

3.2. Lovforslagets udformning

3.2.1. Som det fremgår af pkt. 3.1 ovenfor, har politiet efter de gældende regler i politiloven mulighed for efter visse nærmere angivne betingelser at frihedsberøve personer i forbindelse med forsamlinger og opløb med henblik på at afværge forstyrrelse af den offentlige orden mv. eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed. Frihedsberøvelsen skal være så kortvarig og skånsom som muligt og må så vidt muligt ikke udstrækkes ud over 6 timer.

Rigspolitiet har over for Justitsministeriet oplyst, at muligheden efter politiloven for frihedsberøvelse med henblik på fareafværgelse mv. er et nyttigt og effektivt værktøj for politiet med henblik på at kunne afværge væsentlig fare for forstyrrelse af den offentlige orden og sikkerhed mv. i forbindelse med forsamlinger og opløb. Der har imidlertid i praksis været tilfælde, hvor personer

har måttet løslades efter 6 timer, selv om frihedsberøvelse i realiteten fortsat måtte anses for nødvendig for at afværge den konkrete fare for den offentlige orden og sikkerhed mv., som gav anledning til frihedsberøvelsen, f.eks. fordi der fortsat var uro, opløb eller lignende, som de pågældende måtte forventes at ville deltage i. Det er således Rigspolitiets vurdering, at varigheden af frihedsberøvelsen i sådanne tilfælde har været utilstrækkelig til at afværge den konkrete fare og varetage de hensyn, som efter politiloven har begrundet frihedsberøvelsen. Det er Rigspolitiets vurdering, at en forlængelse af 6-timers grænsen i politilovens §§ 8 og 9 til 12 timer i praksis i stort set alle tilfælde vil være tilstrækkelig til at varetage de hensyn, som begrunder frihedsberøvelsen efter politiloven.

Det bemærkes i den forbindelse, at det som anført i pkt. 3.1 ovenfor er forudsat i bemærkningerne til det pågældende lovforslag, at overskridelse af 6-timers grænsen normalt kun vil kunne ske i forbindelse med aktioner med frihedsberøvelse af et større antal personer, hvor den tid, der vil medgå til transport til politistationen, registrering og identifikation af de frihedsberøvede, i praksis vil gøre det umuligt at overholde 6-timers grænsen.

Det er væsentligt, at politiet har de fornødne muligheder for at afværge bl.a. betydelig fare for den offentlige orden og sikkerhed inden for rammerne af grundlæggende hensyn til borgernes retssikkerhed.

Efter en samlet vurdering, herunder i lyset af det, der er anført af Rigspolitiet, finder Justitsministeriet, at 6-timers grænsen for frihedsberøvelsens varighed i politilovens §§ 8 og 9 om forsamlinger og opløb som led i indsatsen mod omfattende forstyrrelse af den offentlige orden og sikkerhed bør forlænges til 12 timer. Den foreslåede forlængelse har således til formål at forbedre politiets muligheder for at afværge fare for den offentlige orden og sikkerhed i forbindelse med forsamlinger og opløb.

Efter det oplyste har der ikke i praksis været tilsvarende problemer i relation til grænserne for frihedsberøvelsens varighed efter de øvrige regler i politiloven, og efter Justitsministeriets opfattelse er der således ikke grundlag for at foreslå ændringer af de øvrige bestemmelser i politiloven, der efter nærmere angivne betingelser også giver mulighed for frihedsberøvelse.

Der foreslås ingen ændringer i betingelserne mv. for at iværksætte frihedsberøvelse efter politilovens §§ 8 og 9. Frihedsberøvelse vil således fortsat kun kunne anvendes, hvis det er nødvendigt i den konkrete situation, og hvis mindre indgribende midler ikke findes tilstrækkelige til at afværge faren. Frihedsberøvelsen skal endvidere fortsat være så kortvarig og skånsom som muligt.

Selv om grænsen efter forslaget forlænges til 12 timer, skal personen således i givet fald ligesom i dag løslades, så snart de omstændigheder, der gav anledning til frihedsberøvelsen, ikke længere er til stede.

Det anførte udtrykker et almindeligt proportionalitetsprincip, hvorefter en frihedsberøvelse og dens varighed i det konkrete tilfælde skal være nødvendig og forsvarlig set i forhold til den fare, der søges afværget med frihedsberøvelsen. Proportionalitetsvurderingen afhænger – som det også fremgår af de gældende bestemmelser i politilovens § 8, stk. 4, og § 9, stk. 3 – bl.a. af frihedsberøvelsens varighed, således at vurderingen alt andet lige skærpes, jo længere frihedsberøvelsen varer.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2 (ændring af politilovens §§ 8 og 9) og bemærkningerne hertil.

3.2.2. Som der nærmere er redegjort for i det pågældende lovforslags bemærkninger, må muligheden for frihedsberøvelse efter bl.a. politilovens § 8 og § 9 anses for at være i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 5 om frihedsberøvelse, jf. Folketingstidende 2003-2004, Tillæg A, side 5885-5887. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention indeholder ikke nærmere regler om varigheden af en frihedsberøvelse, men det er et generelt krav efter konventionen, at en frihedsberøvelse skal være proportional.

Som der nærmere er redegjort for i pkt. 3.2.1, må en frihedsberøvelse efter politilovens §§ 8 og 9 i givet fald fortsat kun anvendes, hvis andre og mindre indgribende midler ikke findes tilstrækkelige, og frihedsberøvelsen skal være så kortvarig og skånsom som mulig. Hvis lovforslaget vedtages, skal der således ligesom i dag foretages en konkret vurdering af, om frihedsberøvelsen og dens varighed må anses for proportional i forhold til den fare, der tilsigtes afværget.

På den anførte baggrund rejser den foreslåede ændring af politilovens §§ 8 og 9 efter Justitsministeriets opfattelse ikke spørgsmål i forhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 5.

4. Øget anvendelse af videoudstyr og videodokumentation

I tilknytning til lovforslaget lægges også op til øget anvendelse hos politiet af bl.a. mobilt videoudstyr og videodokumentation i forbindelse med, at der i et område foregår grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden, herunder i forbindelse med det kommende klimatomøde i København (COP 15).

I forbindelse med uroligheder, optøjer mv. er det politiets hovedopgave at sikre, at den offentlige ro og orden genoprettes. Herudover er det også vigtigt, at politiet så

vidt muligt kan retsforfølge gerningsmændene. Samtidig er det i forbindelse med disponeringen af politiindsatsen i politiets vagt- eller kommandocentral af stor betydning at kunne få præcise og overskuelige informationer. Det kan også i nogle tilfælde være af betydning at kunne belyse politiets opgavevaretagelse med henblik på en nærmere evaluering heraf. Den nødvendige dokumentation til disse formål vil fortsat kunne bestå i skriftlige optegnelser og de involveredes mundtlige oplysninger, men videodokumentation er i stigende grad et anvendeligt redskab til at sikre en umiddelbar og autentisk gengivelse af begivenheder og handlinger i sådanne situationer.

På denne baggrund vil politiet styrke mulighederne for at tilvejebringe videodokumentation ved bl.a. at benytte fremadrettede videokameraer («videokanoner») på politiets indsatskøretøjer. Kameraet betjenes inde fra vognen og optagelserne lagres på lagringsmedie placeret i vognen.

Politiet vil endvidere anvende særlige videovogne med mobile videokameraer, som kan foretage en mere omfattende videodokumentation af uroligheder mv. og politiets indsats. Desuden anvendes mobilt videodokumentationsudstyr, der efter behov kan placeres i ejendomme, køretøjer mv., således at optagelserne lagres på et lokalt lagringsmedie og eventuelt samtidig transmitteres trådløst til politiets kommandocentral.

Der vil også blive anvendt håndholdte videokameraer, der dels har en tilfredsstillende billedkvalitet, dels er robuste nok til at kunne fungere under de særlige forhold i forbindelse med en politiindsats.

5. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget indebærer, at det ved fastsættelse af straffen for overtrædelser af straffelovens § 119, stk. 3, og § 291, stk. 1 og 2, skal betragtes som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted.

Strafskærpelserne vil kunne føre til en mindre forøgelse af strafmassen, der efter Justitsministeriets vur-

dering vil kunne rummes inden for den eksisterende kapacitet.

Lovforslaget skønnes ikke i øvrigt at have økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige af betydning.

6. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

7. Lovforslagets administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget skønnes ikke at have administrative konsekvenser for borgerne.

8. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

9. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

10. Hørte myndigheder mv.

Et udkast til lovforslaget har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, HK-Landsklubben Danmarks Domstole, Rigsadvokaten, Foreningen af Offentlige Anklagere, Rigspolitiet, Politiforbundet i Danmark, HK-Landsklubben for Politiet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Foreningen af Fængselsinspektører og Vicefængselsinspektører, Kriminalforsorgsforeningen, Dansk Fængselsforbund, HK-Landsklubben for Kriminalforsorgen, Landsklubben af socialrådgivere ansat i Kriminalforsorgen, Advokatrådet, Danske Advokater, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Institut for Menneskerettigheder, Retssikkerhedsfonden, Amnesty International og Dansk Retspolitisk Forening.

11. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ Mindreudgifter	Negative konsekvenser/ Merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen af betydning	Lovforslaget indebærer, at det ved fastsættelse af straffen for overtrædelser af straffelovens § 119, stk. 3, og § 291, stk. 1 og 2, skal betragtes

		<p>som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted.</p> <p>Strafskærpelserne vil kunne føre til en mindre forøgelse af strafmassen, der efter Justitsministeriets vurdering vil kunne rummes inden for den eksisterende kapacitet.</p>
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

(Straffeloven)

Til nr. 1 (§ 119, stk. 3, 2. pkt.)

Det foreslås, at der i straffelovens § 119, stk. 3, om hindring af bl.a. politiets arbejde indsættes et nyt 2. pkt., hvorefter det ved fastsættelse af straffen skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted.

Med udtrykket »grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted« sigtes til en sådan forstyrrelse af den offentlige orden, som er nævnt i straffelovens § 134 a. For at den foreslåede bestemmelse skal kunne anvendes, skal gerningsmanden have haft forsæt med hensyn til, at der foregik en sådan forstyrrelse af den offentlige ro og orden.

Den foreslåede strafskaerpelsesregel finder kun anvendelse, hvis der er en tidsmaessig og geografisk sammenhaeng mellem overtraedelsen og den grove forstyrrelse af den offentlige ro og orden.

Overtraedelsen af straffelovens § 119, stk. 3, skal begaas samtidig med eller i umiddelbar forlaengelse af, at der i det paegaelde område foregaar grove forstyrrelser af den offentlige ro og orden omfattet af straffelovens § 134 a. Dette omfatter ogsa tilfaelde, hvor f.eks. en storre

gruppe personer soeger at hindre politiets arbejde, inden der er opstaet saadanne uroligheder, og som fortsaetter hermed, mens der i området foregaar grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden. Omfattet er desuden forhold, der begaas i umiddelbar forlaengelse af saadanne uroligheder, f.eks. hvis personer pa vej vaek fra stedet, hvor urolighederne er blevet oploest af politiet, foersoger at laegge hindringer i vejen for politiets arbejde (eller begaar haerværk, jf. forslaget til straffelovens § 291, stk. 4) i tilstoedende gader mv.

Der skal som naevnt endvidere vaere tale om, at overtraedelsen er begaet »i området«, hvor den grove forstyrrelse af den offentlige ro og orden foregaar. Den naermere fastlaeggelse af området, hvor der er i en given situation foregaar uroligheder, ma bero pa en konkret vurdering bl.a. af urolighedernes omfang og udstraekning og af de geografiske forhold det paegaelde sted. Den foreslaede bestemmelse omfatter ikke kun de gader, pladser, torve mv., hvor der foregaar uroligheder, men ogsa gader mv., som stoeder op til det sted, hvor urolighederne foregaar, og som f.eks. kan anvendes som adgangs- eller flugtveje til og fra stedet. Bestemmelsen omfatter saledes f.eks. tilfaelde, hvor en gruppe personer i en gade, som stoeder op til en plads, hvor der foregaar omfattende uroligheder, foersoger at hindre politiet i at komme frem til pladsen eller foersoger at hindre politiet i at forfoelge og anholde uromagere, som via de tilstoedende gader foersoger at stikke af fra pladsen.

I nogle tilfælde flytter uroligheder sig løbende – afhængig af, hvor uromagerne bevæger sig hen – inden for et bestemt område, f.eks. inden for et bestemt kvarter, omkring nogle boligblokke eller omkring et bestemt bygningskompleks. I sådanne tilfælde vil som udgangspunkt hele området omkring f.eks. boligblokkene eller bygningskomplekset være omfattet af den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 119, stk. 3, 2. pkt. Bestemmelsen omfatter derimod ikke andre overtrædelser, der sker i samme by eller bydel uden en nær geografisk sammenhæng med det sted, hvor urolighederne foregår, uanset hvad motivet eventuelt måtte være for overtrædelsen.

Det er med den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 119, stk. 3, 2. pkt., forudsat, at der ved straffastsættelsen i sager, hvor forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse offentlig af ro og orden, tages udgangspunkt i et strafniveau på 40 dages fængsel i førstegangstilfælde, f.eks. hvor en større gruppe personer, mens der i området foregår omfattende forstyrrelse af den offentlige ro og orden, »hæfter sig sammen« for at blokere adgangsveje mv. og således hindre politiets, brandvæsnets eller ambulancetjenestens arbejde. Endvidere kan nævnes tilfælde, hvor en større gruppe personer i fællesskab forsøger at hindre politiet i at anholde dem ved f.eks. at holde fast i hinanden.

Fastsættelsen af straffen i de konkrete sager om overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3, vil i øvrigt fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag er omstændigheder, der taler herfor, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens §§ 80-82.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2 (§ 291, stk. 4)

Det foreslås, at der i straffelovens § 291 om hærværk indsættes et nyt stk. 4, hvorefter det ved fastsættelse af straffen efter stk. 1 og 2 skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted.

Med hensyn til det nærmere anvendelsesområde for det foreslåede § 291, stk. 4, henvises til bemærkningerne til forslaget til straffelovens § 119, stk. 3, 2. pkt. (lovforslagets § 1, nr. 1).

Der idømmes som udgangspunkt frihedsstraf i grove hærværkssager og i gentagelsestilfælde. Der er stor va-

riation i de konkrete straffe, som afhænger af omstændighederne i den enkelte sag, herunder f.eks. værdien af det ødelagte (som kan variere betydeligt fra sag til sag), gerningsmandens eventuelle forstraffe og om der er tale om organiseret eller systematisk hærværk.

Det er med forslaget til straffelovens § 291, stk. 4, forudsat, at der som udgangspunkt skal ske en forhøjelse af straffen med halvdelen i forhold til den frihedsstraf, der ville være blevet fastsat efter de hidtidige regler, hvis der er tale om hærværk begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der foregår grov forstyrrelse af den offentlige ro og orden.

I de tilfælde, hvor der i de omhandlede sager undtagelsesvis fastsættes en bødestraf (f.eks. fordi der er tale om en ustraffet gerningsmand, der begår hærværk for et mindre beløb), forudsættes der som udgangspunkt tilsvarende at ske en forhøjelse af bøden med det halve i forhold til det sædvanlige niveau.

Fastsættelsen af straffen i de konkrete sager om overtrædelse af straffelovens § 291, stk. 1 og 2, vil i øvrigt fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag er omstændigheder, der taler herfor, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens §§ 80-82.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

(Lov om politiets virksomhed)

Til nr. 1 (§ 8, stk. 4, 2. pkt., og § 9, stk. 3, 2. pkt.)

Det foreslås, at 6-timers grænsen for varighed af en frihedsberøvelse efter politilovens § 8, stk. 4, 2. pkt. (om forsamlinger), og § 9, stk. 3, 2. pkt. (om opløb), forlænges til 12 timer, således en frihedsberøvelse fremover så vidt muligt ikke må udstrækkes ud over 12 timer.

Der foreslås ingen ændringer i betingelserne mv. for at iværksætte frihedsberøvelse efter politilovens §§ 8 og 9. Frihedsberøvelse vil således fortsat kun kunne anvendes, hvis det er nødvendigt i den konkrete situation, og hvis mindre indgribende midler ikke findes tilstrækkelige til at afværge faren. Frihedsberøvelsen skal endvidere fortsat være så kortvarig og skånsom som muligt. Selv om grænsen foreslås forlænget til 12 timer, skal personen således ligesom i dag løslades, så snart de omstændigheder, der gav anledning til frihedsberøvelsen, ikke længere er til stede.

Det anførte er udtryk for et almindeligt proportionalitetsprincip, hvorefter en frihedsberøvelse og dens varighed i det konkrete tilfælde skal være proportional (dvs. nødvendig og forsvarlig) i forhold til den fare, der søges afværget med frihedsberøvelsen. Proportionalitetsvurderingen, som også fremgår af politilovens § 8, stk. 4, og § 9, stk. 3, må i den forbindelse antages bl.a. at afhænge af frihedsberøvelsens varighed, således at vurderingen alt andet lige skærpes, jo længere frihedsberøvelsen varer.

Til § 3

Det foreslås, at loven træder i kraft 1. december 2009, således at de foreslåede regler i givet fald også vil kunne anvendes i forbindelse med eventuelle uroligheder under klimatopmødet i København i december 2009 (COP 15).

Til § 4

Den foreslåede bestemmelse vedrører lovens territoriale gyldighed.

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1068 af 6. november 2008, som ændret ved § 7 i lov nr. 1404 af 27. december 2008, § 1 i lov nr. 319 af 28. april 2009 og § 1 i lov nr. 501 af 12. juni 2009, foretages følgende ændringer:

§ 119. Den, som med vold eller trussel om vold overfalder nogen, hvem det påhviler at handle i medfør af offentlig tjeneste eller hverv, under udførelsen af tjenesten eller hvervet eller i anledning af samme, eller som på lige måde søger at hindre en sådan person i at foretage en lovlig tjenestehandling eller at tvinge ham til at foretage en tjenestehandling, straffes med bøde eller fængsel indtil 8 år.

Stk. 2. På samme måde straffes den, som, uden at forholdet falder ind under stk. 1, fremsætter trusler om vold, om frihedsberøvelse eller om sigtelse for strafbart eller ærerørigt forhold mod nogen, der af det offentlige er tillagt domsmyndighed eller myndighed til at træffe afgørelse vedrørende retsforhold eller vedrørende håndhævelse af statens straffemyndighed, i anledning af udførelsen af tjenesten eller hvervet, eller som på lige måde søger at hindre en sådan person i at foretage en lovlig tjenestehandling eller at tvinge ham til at foretage en tjenestehandling.

Stk. 3. Lægges nogen ellers de nævnte personer hindringer i vejen for udførelsen af deres tjeneste eller hverv, straffes han med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

§ 291. Den, der ødelægger, beskadiger eller bortskaffer ting, der tilhører en anden, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

Stk. 2. Øves der hærværk af betydeligt omfang, eller af mere systematisk eller organiseret karakter, eller er gerningsmanden tidligere fundet skyldig efter nærværende paragraf eller efter § 180, § 181, § 183, stk. 1 og 2, § 184, stk. 1, § 193 eller § 194, kan straffen stige til fængsel i 6 år.

1. I § 119, stk. 3, indsættes som 2. pkt.:

»Ved fastsættelse af straffen skal det indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted.«

Stk. 3. Forvoldes skaden under de i stk. 2 nævnte omstændigheder af grov uagtsomhed, er straffen bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

2. I § 291 indsættes som stk. 4:

»*Stk. 4.* Ved fastsættelse af straffen efter stk. 1 og 2 skal det indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted.«

§ 2

I lov om politiets virksomhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 444 af 9. juni 2004, som ændret ved § 19 i lov nr. 538 af 8. juni 2006 og § 4 i lov nr. 501 af 12. juni 2009, foretages følgende ændring:

§ 8. Politiet kan ved offentlige forsamlinger under åben himmel gribe ind over for forsamlingsdeltagere, der giver anledning til fare for betydelig forstyrrelse af den offentlige orden eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed.

Stk. 2. Ved andre offentlige forsamlinger end dem, der er nævnt i stk. 1, kan politiet efter anmodning fra forsamlingens leder gribe ind over for forsamlingsdeltagere, der giver anledning til fare for ordensforstyrrelse. Politiet kan uden anmodning fra forsamlingens leder gribe ind over for forsamlingsdeltagere, der giver anledning til fare for alvorlig ordensforstyrrelse eller fare for sikkerheden.

Stk. 3. Med henblik på at afværge fare som nævnt i stk. 1 og 2 kan politiet foretage indgreb over for den eller de personer, der giver anledning til faren. Politiet kan herunder

- 1) udstede påbud,
- 2) besigtige en persons legeme samt undersøge tøj og andre genstande, herunder køretøjer, i den pågældendes besiddelse, når vedkommende formodes at være i besiddelse af genstande bestemt til at forstyrre den offentlige fred eller orden eller bestemt til at udgøre en fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed, samt
- 3) fratage personer genstande.

Stk. 4. Findes mindre indgribende midler, jf. stk. 3, ikke tilstrækkelige til at afværge faren, kan politiet om nødvendigt frihedsberøve den eller de

1. I § 8, *stk. 4, 2. pkt.*, og § 9, *stk. 3, 2. pkt.*, ændres »6 timer« til: »12 timer«

personer, der giver anledning til faren. Frihedsberøvelsen skal være så kortvarig og skånsom som muligt og må så vidt muligt ikke udstrækkes ud over 6 timer.

Stk. 5. [Udeladt].

§ 9. Politiet har til opgave at afværge opløb, der indebærer fare for forstyrrelse af den offentlige fred og orden eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed.

Stk. 2. Med henblik på at afværge fare som nævnt i stk. 1 kan politiet foretage indgreb over for den eller de personer, der giver anledning til faren. Politiet kan herunder

- 1) udstede påbud,
- 2) besigtige en persons legeme samt undersøge tøj og andre genstande, herunder køretøjer, i den pågældendes besiddelse, når vedkommende formodes at være i besiddelse af genstande bestemt til at forstyrre den offentlige fred eller orden eller bestemt til at udgøre en fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed, samt
- 3) fratage personer genstande.

Stk. 3. Findes mindre indgribende midler, jf. stk. 2, ikke tilstrækkelige til at afværge faren, kan politiet om nødvendigt frihedsberøve den eller de personer, der giver anledning til faren. Frihedsberøvelsen skal være så kortvarig og skånsom som muligt og må så vidt muligt ikke udstrækkes ud over 6 timer.

Stk. 4-5. [Udeladt].

1. I § 8, *stk. 4, 2. pkt.*, og § 9, *stk. 3, 2. pkt.*, ændres »6 timer« til: »12 timer«.

§ 3

Loven træder i kraft den 1. december 2009.

§ 4

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Stk. 2. §§ 1 og 2 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de færøske forhold tilsiger.

Stk. 3. § 2 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Grønland med de afvigelser, som de grønlandske forhold tilsiger.